

Městský soud v Praze

V Brně dne 15. 6. 2020

Spisová značka: *nepředchází*

Žalobkyně: **Mgr. Vendula Zahumenská, Ph.D.**, trvale bytem Lidická 700/19, Veverí, 602 00 Brno

Zastoupena: **Mgr. David Zahumenský**, advokát se sídlem AK třída Kpt. Jaroše 1922/3, 602 00 Brno

Žalovaný: **Ministerstvo spravedlnosti ČR**, Vyšehradská 427/16; Praha 2, Nové Město; 128 10

ŽALOBA

na určení nezákonnosti zásahu, pokynu nebo donucení správního orgánu ve smyslu § 82 soudního řádu správního

1

Elektronicky

Přílohy:

- *Plná moc*
- *Výpis žalobkyně z živnostenského rejstříku*
- *Zprávy z médií dokládající uvedený skutkový děj*
- *Odborné a jiné články vztahující se k zásahu a jeho hodnocení*
- *usnesení Městského soudu v Praze č. j. 10 A 35/2020- 52*

I. Skutkový stav

[1] Žalobkyně je právnička a občanka ČR, jakož i podnikatelka (IČO 07714564), která byla dotčena v možnosti podnikat v době nouzového stavu, neboť nemohla v důsledku krizových opatření vlády a opatření vydávaných ministerstvem zdravotnictví realizovat některé plánované vzdělávací semináře. Postižena se cítí také tím, že její děti byly zbaveny běžné školní docházky, jakož i dalšími opatřeními exekutivy.

[2] Žalobkyně podala několik žalob k Městskému soudu v Praze, zejména pak žalobu, kterou napadla zákonnost vyhlášení nouzového stavu, opatření ministerstva zdravotnictví, kterým byla zakázána osobní přítomnost žáků a studentů ve školách a opatření omezující svobodu pohybu a podnikání. Její žaloby byly zamítnuty či odmítnuty rozhodnutími Městského soudu v Praze ze dne 7. 5. 2020, č.j. 10 A 35/2020 – 261, ze dne 28. 4. 2020, č.j. 10 A 52/2020- 74 a ze dne 6. 5. 2020, č. j. 5 A 43/2020- 62.

[3] Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2020, sp. zn. 14 A 41/2020 ve věci žalobce Ondřeje dostála byla zrušena mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 17. 4. 2020, č. j. MZDR 16193/2020-2/MIN/KAN, ze dne 15. 4. 2020, č. j. MZDR 16195/2020-1/MIN/KAN, ze dne 26. 3. 2020, č. j. MZDR 13361/2020-1/MIN/KAN, ze dne 23. 3. 2020, č. j. MZDR 12745/2020-1/MIN/KAN.

[4] Tímto rozsudkem městský soud konstatoval, že ministerstvo při vydání předmětných opatření překročilo zákonné meze své působnosti. V bodu 156 rozsudku soud konstatuje, že *„pokud vyhlášením nouzového stavu vláda deklarovala, že běžné právní prostředky nestačí na zvládnutí nastalé krizové situace, bylo na místě aplikovat mimořádná krizová opatření, jejichž přijetí je předvídáno krizovým zákonem. A zákon počítá s tím, že tato krizová opatření mohou v razantní míře omezit základní práva a svobody, a proto stanoví jasný mechanismus pro jejich přijetí. Jakkoliv tedy nadále bylo plně v dispozici Ministerstva zdravotnictví činit úkony striktně spadající pod tento rezort, například vyčlenit lůžka ve zdravotnických zařízeních podle § 69 odst. 1 písm. c) zákona o ochraně veřejného zdraví nebo zakázat návštěvy pacientů ve zdravotnických zařízeních, nepříslušelo mu omezit na území celého státu svobodu pohybu všech obyvatel ... Možnost přijmout takováto krizová opatření náležela v době nouzového stavu pouze vládě.“*

[5] V bodu 84 rozsudku pak konstatuje, že *„vláda si své role při nouzovém stavu nejprve byla vědoma, neboť přijala krizová opatření obdobného obsahu ve formě, jež předjímá ústavní zákon o bezpečnosti a krizový zákon.“* Soud pak konstatuje, že pokud tento správný postup exekutiva opustila, pak to *„z hlediska práva neobstojí“*.

[6] Soud v bodu 162 svoji argumentaci uzavřel s tím, že *„napadená mimořádná opatření odpůrce v nikoliv malé míře zasáhla do základních práv a svobod, a že odpůrce nedisponoval dostatečnou věcnou působností k jejich vydání, soud návrhu navrhovatele vyhověl a napadená opatření obecné povahy zrušil.“*

[7] Ke změně právního režimu opatření z režimu krizového zákona na režim zákona o ochraně veřejného zdraví čelní představitelé státu uvedli:

„My jsme to učinili právě proto, že se objevovaly různé spekulace, a vždycky v každé takovéto krizové době, já si to pamatuju z dob povodní, máte vedle těch slušných lidí, kterých je zaplaťpánbůh většina, máte černé pasažéry. A vůči těm samozřejmě stát se vymezí, to znamená, že my jsme chtěli zamezit těm nejednoznačným výkladům, proto je to podle zdravotnického zákona,“ uvedla v ČT Alena Schillerová.

„Tak pokud samozřejmě vycházíme z toho principu, že ta opatření, která jsou v rámci zákona číslo 258 jsou podle jiného režimu, tak opravdu tady není ten režim, kdy je možné žádat náhradu. Ten je podle krizových zákonů a v tomto případě na toto se nevztahuje,“ potvrdil výklad exekutivy v TV Prima náměstek ministra zdravotnictví Roman Prymula.

Důkaz: příložený článek „Vláda svým postupem chce zamezit sporům o odškodnění, potvrdila ministryně financí Schillerová“ publikovaný na stránkách serveru Česká justice.

[8] Dne 5. 5. 2020 byla ministryně spravedlnosti Marie Benešová hostem pořadu Interview čt24 dne 5. 5. 2020.¹ Zde zejména zaznělo:

Ministryně Benešová: **„Zejména nesouhlasím s tím postupem Městského soudu Praha, tam bych třeba já být na místě toho soudce, tak se vyloučím, protože jestliže mám bratra politicky aktivního, včera vám tady obhajoval plamenné kroky proti vládě, tak to není zrovna vhodné a já bych na jeho místě se vyloučila. On se nevyloučil“**

redaktorka: „Myslíte vyloučení z podjatosti?“

Ministryně Benešová: **„Ano. Vyloučení z podjatosti. On tvrdí, že podjatý není, no tak to tak cítí, ale já bych to třeba udělala na jeho místě.“**

A pak tam byly takové zvláštní situace, a to jako je taky takové zvláštní, že třeba ten podatel, který tu stížnost podal, tak v podstatě mu ten soud pomáhal tu stížnost vylepšit tak, aby byla úspěšná, což se normálně nedělá, to je proti judikatuře Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu.

No a pak samozřejmě tam ještě byly další věci, protože nerozhodoval jediný senát Městského soudu, rozhodovaly i jiné senáty a ty dva ostatní senáty rozhodly přesně obráceně.“

Redaktorka: „A teď mi prosím řekněte. Když městský soud v Praze vytýká, nebo tedy se pozastavuje, dejme tomu, přesněji řečeno, že vláda změnila ten postup, jsou tady také právníci a advokáti, kteří říkají, je tady podezření, že to vláda udělal proto, aby se lidé nemohli soudit o náhradu škody podle krizového zákona“

¹ Kompletní záznam je dostupný z <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/koronavirus/3091163-stat-opatrenimi-zadnou-skodu-nezpusobil-podnikatele-musi-mit-vatu-na>

Ministryně Benešová: „**Paní redaktorko, o jaké škodě mluvíte? Stát žádnou škodu nezpůsobil. Tohleto je přírodní úkaz.**“

Redaktorka: „*Já nemluvím o tom, že stát něco zavinil, ale stát omezil například lidem, aby mohli podnikat. Je to tak?*“

Ministryně Benešová: „*No to omezil, ale to musejí tu škodu prokázat, nemůže být nějaká virtuální. To není jednoduché tu škodu prokázat, protože jak říkám, ty virtuální škody, samozřejmě spousta advokátů se už třásla na to, si vydělat dobré palmáře, ale já jsem pesimistka, jestli by byli úspěšní, **protože stát žádnou škodu nezpůsobil, to je prostě vis maior situace,***“

redaktorka: „*Přijal nějaká opatření, která mají konkrétní dopady*“

Ministryně Benešová: „*Přijal, ale ta opatření byla nutná, aby tady nedošlo k tomu, k čemu došlo v Itálii, to zas pozor, a chtěla bych vidět toho soudce, jak se s tím porovná, s takovým návrhem, **protože mohl by taky být v rozporu s dobrými mravy, že jo a škodu hradí ten, který ji způsobil. a říkám, stát to rozhodně není.***“

Redaktorka: „*Myslíte si, že hrozí takové žaloby, jakožto dáma z praxe?*“

Ministryně Benešová: „*Tak, jsou pesimisté, kteří říkají, ano, hrozí nám tady kvanta žalob. Já bych takový pesimista nebyla. Já si myslím, že to tak hrozné nebude. Počítáme s tím i v případě posílení soudů, kdyby takové žaloby přišly, ale já to vyřeším jednoduše, protože máme něco přes 3 tisíce soudců, je to hodně na tuto malou zemi, podívejte se na Německo, klesá nám kriminalita, takže já bych ty soudce z toho trestního úseku přesunula na ten úsek, kde to bude potřeba, aby řešili tyto škody. Nové bych nenabírala.*“

redaktorka: „*Takže podle Vás jednoznačně stát žádnou škodu nezpůsobil, ale ta přijatá opatření škodu způsobil mohla, na tom se shodneme, nebo nikoli?*“

Ministryně Benešová: „**Na tom se neshodneme, protože ta přijatá opatření byla přílehlavá té situaci. Něco jiného by bylo, kdyby vám zabavili dům, nebo takhle, ale že nemůže podnikat, to prostě každý podnikatel s tím musí počítat, musí mít takzvanou vatu na přežití...**“

[9] Žalobkyně je přesvědčena, že citovanými výroky, které uvedla ministryně spravedlnosti a které následně byly převzaty do řady médií, došlo k nezákonnému zásahu do základních práv žalobkyně, zejména pak práva na přístup k nestrannému a nezávislému soudu. V důsledku tak došlo ke zkrácení práv žalobkyně nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu ve smyslu § 82 soudního řádu správního. Žalobkyně se svojí žalobou domáhá určení toho, že zásah byl nezákonný.

Důkaz: přiložené články, záznam rozhovoru přístupný na stránkách ČT24 - <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/koronavirus/3091163-stat-opatrenimi-zadnou-skodu-nezpusobil-podnikatele-musi-mit-vatu-na>

II.

Splnění podmínek řízení

[10] **Aktivní legitimace** podle ust. § 82 s.ř.s. svědčí každému, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech zásahem správního orgánu. Určující skutečností pro vyslovení závěru existence aktivní legitimace na straně žalobce je tedy fakt tvrzení přímého zkrácení na právech zásahem správního orgánu, nikoliv skutečnost, zda k přímému zásahu do práv žalobce skutečně došlo (to je již otázkou pro posouzení žaloby v meritu). Tato podmínka řízení je splněna, neboť takové tvrzení je součástí této žaloby.

[11] Pokud jde o **pasivní legitimaci**, ust. § 83 s.ř.s. stanoví, že žalovaným je správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah. V projednávané věci žalobkyně dokládá přepis výroků ministryně spravedlnosti. Tyto výroky JUDr. Marie Benešová pronesla jako ministryně spravedlnosti a jsou tedy přičitatelné orgánu státní správy – ministerstvu spravedlnosti.

[12] Žalobkyně poukazuje na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 5848/2016, který dovozuje, že výroky, které pronesl prezident republiky, mohou představovat nesprávný úřední postup ve smyslu zákona č. 82/99 Sb., za který je zodpovědný ústřední orgán státu.

[13] Pokud jde o podmínku včasnosti žaloby, vyplývající z ust. § 84 odst. 1 s.ř.s., je i tato splněna. Žaloba byla totiž podána ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy se žalobci o nezákonném zásahu dozvěděli. K pronesení výroků došlo dne 5. 5. 2020. Žaloba je tedy podána včas. Žalobkyně se návrhem na zahájení řízení domáhá pouze určení, že zásah byl nezákonný a nelze tedy dovozovat nepřipustnost žaloby podle části věty před středníkem ust. § 85 s.ř.s.

5

III.

Nezákonný zásah ze strany žalovaného

III.1. Ústavní a zákonné zakotvení

[14] Podle článku 81 Ústavy: *„Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.“*

[15] Podle článku 82 odst. 1 Ústavy: *„Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat.“*

[16] Podle článku 96 odst. 1 Ústavy: *„Všichni účastníci řízení mají před soudem rovná práva.“*

[17] Podle čl. 36 odst. 1 Listiny *„Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u*

jiného orgánu.“ Podle odst. 2 tohoto ustanovení: „Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.“ Podle odst. 3 tohoto ustanovení „Každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem.“

[18] Podle čl. 37 odst. 3 Listiny: „Všichni účastníci jsou si v řízení rovni.“

[19] Podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod "Každý **má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem**, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. Rozsudek musí být vyhlášen veřejně, avšak tisk a veřejnost mohou být vyloučeny buď po dobu celého nebo části procesu v zájmu mravnosti, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti, nebo když to vyžadují zájmy nezletilých nebo ochrana soukromého života účastníků, anebo v rozsahu považovaném soudem za zcela nezbytný, pokud by, vzhledem ke zvláštním okolnostem, veřejnost řízení mohla být na újmu zájmům spravedlnosti."

[20] Podle § 118 zákona o soudech a soudcích úkolem státní správy soudů, kterou vykonává Ministerstvo spravedlnosti, je **vytvářet soudům podmínky k řádnému výkonu soudnictví**, zejména po stránce personální, organizační, hospodářské, finanční a výchovné, a dohlížet způsobem a v mezích tímto zákonem stanovených na řádné plnění úkolů soudům svěřených. **Výkon státní správy soudů nesmí zasahovat do nezávislosti soudů.**

6

[21] Podle § 123 odst. 2 zákona o soudech a soudcích Ministerstvo spravedlnosti sleduje a hodnotí postup vrchních, krajských a okresních soudů v řízení a rozhodování pouze z hlediska dodržování zásad důstojnosti jednání a soudcovské etiky a možného vzniku zbytečných průtahů.

[22] Podle § 8 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, **ministr spravedlnosti může podat návrh na zahájení kárného řízení proti jakémukoli soudci.**

III.2. Relevantní judikatura

[23] **V usnesení Ústavního soudu ze dne 28. února 2006 sp. zn. II. ÚS 71/06** bylo judikováno: „Ústavní soud již v několika předešlých rozhodnutích o ústavních stížnostech stěžovatele (např. ...) uvedl, že **tyto aktivity některých politiků, na které stěžovatel poukázal, ať už měly v minulosti podobu verbálních projevů sdělovaných mediím nebo se i jinak zaměřovaly na vytvoření negativní atmosféry ve vztahu k**

stěžovatelovým návrhům před obecnými soudy anebo by se jednalo přímo o pokusy ingerovat do těchto řízení, jsou v podmínkách právního státu nepřipustné".

[24] Podle konstantní judikatury ESLP **právo na spravedlivý proces zaujímá v demokratické společnosti natolik význačné místo, že nic nemůže odůvodnit restriktivní výklad článku 6 odst. 1** (viz *Perez proti Francii* [velký senát], č. 47287/99, § 64, ESLP 2004-I).

[25] Za účelem určení, zda došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy, musí soud přezkoumat jednotlivě každou část námitek stěžovatele a pak provést celkové hodnocení (viz *Mirilašvili proti Rusku*, č. 6293/04, rozhodnutí ze dne 11. prosince 2008, § 165).

[26] Ve věci *Sovtransavto Holding proti Ukrajině*, č. 48553/99, ESLP 2002-VII, několik politiků, včetně ukrajinského prezidenta, nabádalo soudy, aby „hájily zájmy ukrajinských občanů“. **ESLP konstatoval porušení práva stěžovatelské společnosti na to, aby její záležitost byla spravedlivě a veřejně projednána nezávislým a nestranným soudem, přičemž přihlédl mimo jiné k zásahům výkonné moci státu do soudních řízení.** ESLP uvedl: „... ukrajinské úřady nejvyšší úrovně zasáhly do řízení opakovaně. Bez ohledu na důvody předkládané vládou na obhajobu těchto zásahů se Soud domnívá, že vzhledem k jejich obsahu a způsobu, jakým byly prováděny ... byly ipso facto neslučitelné s pojmem ‚nezávislý a nestranný soud‘ ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy.“ (§ 80).

[27] Také ve věci *Kinský proti České republice* ESLP dospěl k závěru, že byl porušen čl. 6 odst. 1 Úmluvy. V § 89 poukázal na to, že „**několik politiků učinilo silně negativní prohlášení ve vztahu k rozhodnutím ve stejném typu řízení, jaké vedl stěžovatel, i přímo ve vztahu k řízením, která vedl stěžovatel, a také ve vztahu k soudcům, kteří v nich rozhodovali. Vyjádřili jednoznačný názor, že rozhodnutí soudů potvrzující nároky stěžovatele byla chybná a nežádoucí.**“

[28] ESLP konstatoval, že prohlášení byla namířena přímo proti soudcům (viz, a contrario, *Mosteanu a ostatní proti Rumunsku*, č. 33176/96, § 42, 26. listopadu 2002, kde měl ESLP za to, že veřejné prohlášení prezidenta republiky, že by restituční rozsudky neměly být vynučovány, bylo namířeno primárně vůči orgánům pověřeným výkonem těchto rozhodnutí).

III.3. Aplikace uvedených principů na případ žalobkyně

III.3.A. Nezákonný zásah do nezávislosti rozhodování soudců správního úseku Městského soudu v Praze - soudu, který rozhoduje o opatřeních obecné povahy vydávaných podle zákona o ochraně veřejného zdraví ministerstvem zdravotnictví

[29] Žalobkyně je přesvědčena, že ministryně spravedlnosti, pokud veřejně vyslovila, že se měl vyloučit a dále pokud kritizovala postup předsedy senátu 14 a celého tohoto senátu Městského soudu v Praze v řízení sp. zn. sp. zn. 14 A 41/2020, se dopustila zásahu do výkonu justice a nezávislosti soudů. Tato nepodložená kritika soudce a rozhodování nestranného soudu byla způsobilá ovlivnit rozhodování městského soudu a jeho soudců, včetně dosud běžících řízení žalobkyně u Městského soudu v Praze (sp. zn. 10 A 35/2020 a sp. zn. 5 A 43/2020), jakož i dalších řízení, který by žalobkyně ještě mohla zahájit. V obou zmíněných řízeních bylo ostatně hned v následujících dnech vydáno zamítavé, resp. odmítavé usnesení v neprospěch žalobkyně.

[30] Konkrétně jde zejména o tyto výroky, které ministryně pronesla v pořadu ČT24 dne 5. 5. 2020:

Ministryně Benešová: ***„Zejména nesouhlasím s tím postupem Městského soudu Praha, tam bych třeba já být na místě toho soudce, tak se vyloučím, protože jestliže mám bratra politicky aktivního, včera vám tady obhajoval plamenně kroky proti vládě, tak to není zrovna vhodné a já bych na jeho místě se vyloučila. On se nevyloučil“***

redaktorka: „Myslíte vyloučení z podjatosti?“

Ministryně Benešová: ***„Ano. Vyloučení z podjatosti. On tvrdí, že podjatý není, no tak to tak cítí, ale já bych to třeba udělala na jeho místě.“***

A pak tam byly takové zvláštní situace, a to jako je taky takové zvláštní, že třeba ten podatel, který tu stížnost podal, tak v podstatě mu ten soud pomáhal tu stížnost vylepšit tak, aby byla úspěšná, což se normálně nedělá, to je proti judikatuře Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu. No a pak samozřejmě tam ještě byly další věci, protože nerozhodoval jediný senát Městského soudu, rozhodovaly i jiné senáty a ty dva ostatní senáty rozhodly přesně obráceně.“

[31] K tomu uvedl advokát JUDr. Vít Nevařil v článku, který publikoval na stránkách serveru Právní prostor (Několik poznámek k vyjádření Marie Benešové pro ČT ze dne 5.5.2020) následující:

„Co se týče prvního argumentu, že: "pražský městský soud pomáhal vylepšit stížnost na vládní protikoronavirová opatření". Takto uvedené tvrzení je zjevným zpochybněním nestrannosti soudu a zákonnosti rozhodnutí. Pokud již k takovému zpochybnění ministryní spravedlnosti veřejně došlo, bylo by minimálně vhodné rozvést alespoň o

úroveň detailněji, jak mělo fakticky k oné pomoci ze strany pražského městského soudu při vylepšování stížnosti dojít.

[32] Lze uvažovat o tom, že oním „vylepšením“, které měla ministryně spravedlnosti na mysli, bylo procesní poučení navrhovatele ze strany soudu, které pravděpodobně dostal proto, aby mohl upravit návrh. Je však nutné připomenout, že k procesním poučením navrhovatele je soud ve správním soudnictví nikoliv oprávněn, ale povinen. Existuje k tomu poměrně četná judikatura. Aby bylo možno argumentaci ministryně spravedlnosti považovat za férovou a právní, nikoliv pocitovou a politickou, nechť minimálně před odbornou veřejnost předstoupí s konkrétní právní argumentací, jak se správní soud odchýlil od této judikatury (kterou přímo odcituje) v otázce poučovací povinnosti, případně v jiných otázkách. Při této argumentaci by pak bylo slušné a shodou náhod a okolností také spravedlivé, přihlédnout k tomu, že se jedná o zjevně rozhodnutí a řízení s precedentními rysy a pokud se už někdo určitým návrhem domáhá proti státu svého subjektivního práva, v právním státě by měl být soudem spíše ohledně formálních překážek meritorního posouzení věci poučen, nikoliv soudem „odkopnut“.

[33] **Žalobkyně má za to, že postup soudu, který poskytl žalobci Dostálovi poučení a možnost změnit žalobu, byl v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu i soudu ústavního a že nebylo pravdivé tvrzení ministryně, že je s nimi v rozporu.** Zde přitom žalobkyně poukazuje na usnesení Městského soudu v Praze č. j. 10 A 35/2020- 52 – viz příloha.

[34] **Stejně tak tvrzení, že soudce (předseda senátu) JUDr. Výborný se měl vyloučit z toho důvodu, že jeho bratr je opoziční politik, neobstojí a je v rozporu jak s judikaturou Nejvyššího správního soudu, Ústavního soudu i ESLP.** Ministerstvo zdravotnictví ani vláda ČR navíc v řízení proti soudci ani proti dalším členům senátu nepodaly námitku podjatosti. **„Z judikatury k otázce podjatosti soudce vyplývá, že pokud by se soudce vyloučil při přezkumu opatření obecné povahy ministerstva pouze pro vztah k bratru opozičnímu politikovi, bez dalších závažných důvodů, porušil by tím své povinnosti a právo účastníků na zákonného soudce,“** napsali zástupci Soudcovské unie na Twitteru, jak zveřejnil server Česká justice (viz příloha).

[35] Advokát JUDr. Vít Nevařil v již citovaném článku, který publikoval na stránkách serveru Právní prostor (Několik poznámek k vyjádření Marie Benešové pro ČT ze dne 5.5.2020) k tomu uvedl následující:

„Druhé, nutno dodat, že poměrně závažné, zpochybnění procesního postupu soudu spočívalo v tom, že se soudce nevyloučil pro podjatost, tak lze totiž chápat sdělení ministryně: „Já být na místě toho soudce, tak se vyloučím“. Opět se jedná o zpochybnění nestrannosti soudu, proto samotné zákonnosti procesu a proto samotné zákonnosti rozhodnutí. V první řadě je vhodné ministryni spravedlnosti připomenout, že v soudním řízení (o návrhu na zrušení opatření obecné povahy, nikoliv o

jakési „stížnosti“, jak ministryně opakovaně uváděla v rozhovoru) existuje něco jako námitka podjatosti. Byla tedy v řízení vznesena tato námitka podjatosti? Pokud byla vznesena řádně a byla řádně odůvodněna, pak o ní nepochybně musel rozhodovat Nejvyšší správní soud, ostatně, soudní řád správní přímo stanoví v paragrafu 8 odst. 5, že: Účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.

Existují tedy dvě možnosti. Buďto účastník řízení – Ministerstvo zdravotnictví – námitku podjatosti procesně správně, včas a odůvodněně vzneslo a rozhodoval o ní senát Nejvyššího správního soudu, který této námitce nevyhověl, logicky proto, protože rozsudek vydal nakonec tentýž soudce, kterému věc napadla, nebo námitka podjatosti vznesena nebyla.

Nedovedu si představit, že by Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo spravedlnosti spolu nedokázaly komunikovat, například při zasedání Vlády ČR, tak, aby ministryně spravedlnosti nesdělila ministru zdravotnictví, ať uloží zastupující advokátní kanceláři pokyn, ať tuto námitku vzneslo. Vylučuji tedy první variantu, a sice, že námitka podjatosti nebyla v řízení vznesena, za stavu, kdy měl člen Vlády ČR o podjatosti zjevné pochybnosti.

Druhou variantou je, že námitka podjatosti byla vznesena, ale Nejvyšší správní soud, jakožto soud věcně příslušný o námitce rozhodovat, se s námitkou podjatosti soudce Městského soudu v Praze neztotožnil. V takovém případě lze však uzavřít, že rozhodující soudce podjatý nebyl a pokud by postupoval tak, jak uvádí ministryně spravedlnosti, tj. pro domnělou, avšak neexistující, podjatost se sám vyloučil, byl by jeho postup nezákonný, protože by účastníkům řízení „odňal“ zákonného soudce (sám sebe). Řízení by se jednak prodloužilo, zároveň by bylo zatíženo vadou. Opět ale uvidíme, jak rozhodne nakonec Nejvyšší správní soud v konečném rozhodnutí, byť mám za to, že téma možné podjatosti je v tomto řízení uzavřeno, a to zcela.

*Tak či tak lze shrnout, že bez dalšího odůvodnění ze strany ministryně spravedlnosti zůstávají pouze dvě možnosti – buďto Ministerstvo zdravotnictví tuto námitku v řízení nevzneslo, nebo platí druhá možnost – vzneslo ji, ale nebylo jí vyhověno. **V tom případě však ministryně spravedlnosti v podstatě sdělením „Já být na místě toho soudce, tak se vyloučím“ říká, že by postupovala nezákonně – protože by se vyloučila přesto, že pro to neexistoval zákonný důvod.***

[36] **Jak také uvedl JUDr. Karel Havlíček v rámci svého článku „Havlíček: Soudce Výborný rozhodovat měl. Jinak co Čech, to podjatý“:** „Pokud jen tak bezstarostně

připustíme, že pochybnost o nestrannosti a nepodjatosti soudce řešícího věc, v níž vystupuje jako účastník ministerstvo řízené koaličním ministrem, vyvolává příbuzenský vztah soudce s opozičním poslancem a bývalým soudcem Ústavního a Nejvyššího správního soudu, když přitom námitku podjatosti ani účastník nevznese a soudce sám se podjatým necítí, pak se už neutápíme v toku pandemie a boje proti pandemii, nýbrž v toku politiky a boje všech proti všem. Potom bychom se ovšem mohli dočkat krizí, o jakých se nám ani nesnilo."²

[37] **Žalobkyně tak první nezákonný zásah spatřuje v tom, že výše citované výroky ministryně (kritika postupu soudu a soudců) byly způsobilé ovlivnit negativně vůči žalobkyni (a ve prospěch státu a jeho orgánů) rozhodování Městského soudu v Praze a jeho soudců o opatřeních vydávaných ministerstvem zdravotnictví v souvislosti s rozšířením onemocnění COVID-19 způsobeným novým koronavirem SARSCoV-2, a to včetně řízení, které žalobkyně vedla u tohoto soudu pod sp. zn. 10 A 35/2020 a sp. zn. 5 A 43/2020.**

III.3.B. Zasahování do nezávislosti rozhodování soudů v řízeních o náhradu škody podle krizového zákona zpochybňováním odpovědnosti státu za škodu podle krizového zákona (či za škodu podle zákona 82/98 Sb.)

[38] Další výroky ministryně, které v rámci stejného rozhovoru a po osobním napadání předsedy a dalších soudců senátu 14A Městského soudu v Praze, velmi kategoricky zpochybňovaly odpovědnost státu za škodu, která byla způsobena v důsledku krizových opatření vlády, rovněž je nutno považovat za zasahování do nezávislosti soudů. Je tak ovlivňován výsledek řízení, které by jako podnikatelka postižená krizovými opatřeními vlády, mohla zahájit také žalobkyně.

[39] Žalobkyně je přesvědčena, že svými výroky:

Ministryně Benešová: **„Paní redaktorko, o jaké škodě mluvíte? Stát žádnou škodu nezpůsobil. Tohleto je přírodní úkaz.“**

Ministryně Benešová: **„No to omezil, ale to musejí tu škodu prokázat, nemůže být nějaká virtuální. to není jednoduché tu škodu prokázat, protože jak říkám, ty virtuální škody, samozřejmě spousta advokátů se už třásla na to, si vydělat dobré palmáře, ale já jsem pesimistka, jestli by byli úspěšní, protože stát žádnou škodu nezpůsobil, to je prostě vis maior situace,“**

Ministryně Benešová: **„Přijal, ale ta opatření byla nutná, aby tady nedošlo k tomu, k čemu došlo v Itálii, to zas pozor, a chtěla bych vidět toho soudce, jak se s tím porovná, s takovým návrhem, protože mohl by taky být v rozporu s dobrými mravy, že jo a škodu hradí ten, který ji způsobil. a říkám, stát to rozhodně není.“**

² <https://www.info.cz/nazory/havlicek-soudce-vybory-rozhodovat-mel-jinak-co-cech-to-podjaty-45089.html>

redaktorka: „Takže podle Vás jednoznačně stát žádnou škodu nezpůsobil, ale ta přijatá opatření škodu způsobit mohla, na tom se shodneme, nebo nikoli?“

Ministryně Benešová: „**na tom se neshodneme, protože ta přijatá opatření byla přílehlavá té situaci. Něco jiného by bylo, kdyby vám zabavili dům, nebo takhle, ale že nemůže podnikat, to prostě každý podnikatel s tím musí počítat, musí mít takzvanou vatu na přežití...**“

Ministryně Benešová zasáhla do práva žalobkyně na přístup k soudu. Tyto závěry jsou neodborné a nesprávné (viz k tomu 2 příložené články doc. JUDr. Filipa Melzera, LL.M., Ph.D., který působí jako advokát, pedagog na Katedře soukromého práva a civilního procesu PF UP v Olomouci a jako předseda České a slovenské společnosti pro deliktivní právo a příbuzné obory).

[40] V důsledku těchto výroků je žalobkyně odrazována od toho, aby se obrátila na soud, čímž ministryně využívá svoji pravomoc a prostor v médiích v rozporu se zákonem. Přitom jsou její výroky nepravdivé a v rozporu s textem krizového zákona. Navíc jsou tyto výroky způsobilé ovlivnit (negativně vůči žalobkyni a ve prospěch České republiky jako subjektu, který by měl škodu prostřednictvím svých organizačních složek uhradit) rozhodování soudů, které budou o podobných nárocích rozhodovat.

[41] **Navíc, jak zmiňuje článek serveru Česká justice „Odškodnění kvůli epidemii? Ministryně nemůže soudce přesunout na jinou agendu, upozorňují zástupci justice“:** „Ministryně spravedlnosti ale nemá pravomoc určovat jednotlivým soudcům, jakou agendu budou vykonávat. Tuto pravomoc mají výlučně předsedové soudů prostřednictvím Rozvrhu práce (k tomu zejm. § 41 zákona č. 6/2002 Sb.). „Pokud by tato potřeba vyvstala s ohledem na rozložení nápadu, jistě by na ni předsedové soudu reagovali, tak jako museli reagovat na změny věcné příslušnosti v minulosti, například ve vztahu k většině tzv. obchodní agendy, která se z krajských soudů přesunula na soudy okresní. To měla patrně paní ministryně na mysli. Neznám mechanismus, jak by mohl přesouvat soudce mezi úseky konkrétního soudu přímo ministr,“ uvedl předseda plzeňského krajského soudu Miloslav Sedláček.“

IV.

Závěr a návrh

[42] **Podle žalobkyně došlo výroky, které ministryně pronesla dne 5. 5. 2020 k nezákonnému zásahu do jejích práv, konkrétně zejm. do práva na přístup k nestrannému a nezávislému soudu. Zejména pak bylo porušení ustanovení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, 82 odst. 1 Ústavy, čl. 96 odst. 1 Ústavy, čl. 36 odst. 1 Listiny čl. 37 odst. 3 Listiny, ale také ustanovení § 118 zákona o soudech a soudcích.** Tyto výroky pronesla ministryně spravedlnosti, která má oprávnění podat návrh na zahájení kárného stíhání jakéhokoli soudce a která reprezentuje ministerstvo

spravedlnosti, které má již tak velký vliv na chod soudů a justice (srov. nález č. 349/2002 Sb. (Pl. ÚS 7/02)).

[43] **Česká republika, vláda a ministerstvo zdravotnictví tak byly současně potenciálně zvýhodněny v řízeních, které proti nim žalobkyně vedla, nebo by mohla zahájit a vést a bylo tak rovněž porušeno právo žalobkyně na rovnost zbraní a kontradiktornost řízení.**

[44] **Žalobkyně navrhuje, aby Městský soud v Praze rozhodl takto:**

- I. **Zásah žalovaného spočívající ve výrocích, které pronesla ministryně spravedlnosti Marie Benešová dne 5. 5. 2020 v pořadu České televize Interview čt24, spočívající zejména pak výrocích:**

„Zejména nesouhlasím s tím postupem Městského soudu Praha, tam bych třeba já být na místě toho soudce, tak se vyloučím, protože jestliže mám bratra politicky aktivního, včera vám tady obhajoval plamenně kroky proti vládě, tak to není zrovna vhodné a já bych na jeho místě se vyloučila. On se nevyloučil“

„Ano. Vyloučení z podjatosti. On tvrdí, že podjatý není, no tak to tak cítí, ale já bych to třeba udělala na jeho místě.“

A pak tam byly takové zvláštní situace, a to jako je taky takové zvláštní, že třeba ten podatel, který tu stížnost podal, tak v podstatě mu ten soud pomáhal tu stížnost vylepšit tak, aby byla úspěšná, což se normálně nedělá, to je proti judikatuře Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu. No a pak samozřejmě tam ještě byly další věci, protože nerozhodoval jediný senát Městského soudu, rozhodovaly i jiné senáty a ty dva ostatní senáty rozhodly přesně obráceně.“

„Paní redaktorko, o jaké škodě mluvíte? Stát žádnou škodu nezpůsobil. Tohleto je přírodní úkaz.“

*„No to omezil, ale to musejí tu škodu prokázat, nemůže být nějaká virtuální. to není jednoduché tu škodu prokázat, protože jak říkám, ty virtuální škody, samozřejmě spousta advokátů se už třásla na to, si vydělat dobré palmáre, ale já jsem pesimistka, jestli by byli úspěšní, **protože stát žádnou škodu nezpůsobil, to je prostě vis maior situace,**“*

*„Přijal, ale ta opatření byla nutná, aby tady nedošlo k tomu, k čemu došlo v Itálii, to zas pozor, a chtěla bych vidět toho soudce, jak se s tím porovná, s takovým návrhem, **protože mohl by taky být v rozporu s dobrými mravy, že jo a škodu hradí ten, který ji způsobil. a říkám, stát to rozhodně není.**“*

„Tak, jsou pesimisté, kteří říkají, ano, hrozí nám tady kvanta žalob. Já bych takový pesimista nebyla. Já si myslím, že to tak hrozné nebude. Počítáme s tím i v případě posílení soudů, kdyby takové žaloby přišly, ale já to vyřeším jednoduše, protože máme něco přes 3 tisíce soudců, je to hodně na tuto malou zemi, podívejte se na Německo, klesá nám kriminalita, takže já bych ty soudce z toho trestního úseku přesunula na ten úsek, kde to bude potřeba, aby řešili tyto škody. Nové bych nenabírala.“

„Na tom se neshodneme, protože ta přijatá opatření byla příléhavá té situaci. Něco jiného by bylo, kdyby vám zabavili dům, nebo takhle, ale že nemůže podnikat, to prostě každý podnikatel s tím musí počítat, musí mít takzvanou vatu na přežití...“

byl nezákonný.

- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náklady řízení do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.**

Mgr. Vendula Zahumenská, Ph.D.